

Bratři Mašínové v Poděbradech – zleva Ctirad, Josef a Milan Paumer

Autor: Karel Veliký

Proparlamentářský teror „Bratrů“ a antiburžoazní odboj NAR: srovnání! Příspěvek k KVIFF 24!

Proti „násilí útisku“ se odedávna staví „násilí osvobození“. Následující text srovnává dvě odbojové skupiny z nedávné minulosti, jejichž členové hrubě porušovali zákony v přesvědčení, že proti stávajícímu – institucionalizovanému – právu stavějí právo vyšší, žitou – individualizovanou – spravedlnost.

První skupinu, českou, nám zdejší systémoví správci, resp. jim vstříc vycházející scénáristé a

filmaři, loni představili coby kladný vzor, neboť přece „bez svobody nelze žít a je nutné za ni bojovat“ hned ve dvou podobách, a to v hraném snímku **Bratři** (r. T. Mašín, 2023), a dokumentárním *Útěk do Berlína* (r. M. Froyda – J. Novák, 2023). Od devadesátých let jim předcházela řádka knih rozličné úrovně, takže o Mašínech a jejich činech každý, kdo čte DP, jistě už něco slyšel. Proto k nim jen stručně: synové protiněmeckého odbojáře nehodlali uchopení moci v zemi stalinisty v únoru osmačtyřicátého roku jen sledovat a brblat. **Rozhodli se** cvičit v podvratné činnosti, shromáždit zbraně, peníze, podobně naladěné mladé muže a začít s diverzemi. Spoléhali přitom na pomoc a podporu ze Západu, na jehož rozhlasových vlnách se vysílalo („štvalo“) ve smyslu, že stalinistický režim se beztak sám dlouho neudrží, že jej stačí jen trošku popostrčit a zhroutí se, navíc hned za hranicemi stojí americké jednotky, připravené v pravý čas zasáhnout apod. – svědkové nedávné protiruské propagandy z prvních měsíců bojů na Východě vědí, jak přesvědčivě to může znít a Mašínům v padesátém roce bylo jen osmnáct a dvacet let...

Z cvičení sešlo, hoši z důvodu vyzbrojení i netrpělivosti přešli rovnou k akcím, kromě nich akční jádro skupiny tvořili tehdy již další dva až tři mladíci: krátce za sebou napadli dvě stanice Sboru národní bezpečnosti (SNB), kde ukořistili pět samopalů, pistoli a munici (tuto fázi, včetně bojové lsti s uloupenou sanitkou, zachycuje epizoda „**Strach**“ z předpřevratového seriálu *Třicet případů majora Zemana*). Následovalo přepadení vozu s podnikovými výplatami, které jim vyneslo tehdy naprosto pohádkový milion korun! A v jednom dole u Kutné Hory dokázali odcizit sto kilogramů trhaviny Donarit... Takto vybaveni, plánovali již vlastní sabotáže, např. vyhodit do povětří budovy Ústředního výboru KSČ nebo SNB v pražské Bartolomějské ulici. Pro začátek na Moravě podpálili jedenáct velkých družstevních stohů, avšak tato první sabotáž byla zároveň jejich akcí poslední, neboť kruh Státní bezpečnosti se kolem nich již nebezpečně stahoval, také vinou-chybou jednoho z členů – kulaka Švédy. Jen o měsíc později se proto bratři raději (a slavně) prostříleli na Západ.

Shrnutí: Bratři

Hoši prokázali odvahu, chladnokrevnost a nezbytnou i zbytnou (proříznutí hrdla svázanému) bezohlednost, také taktický smysl (přinejmenším pro načasování). Do své činnosti dokázali nějakým způsobem zapojit celkem sedmnáct lidí a postupně nashromáždili dost zbraní a vybavení (2 kulometry, 7 samopalů, 14 pušek, 14 pistolí, 6 tisíc nábojů, uvedené množství traskaviny, roznětky, 5 granátů, 2 radiostanice, 3 padáky, chloroform, cyankáli, 4 motorky, 2 auta), z čehož velkou část nakoupili pod rukou i legálně z uloupených peněz. V republice zabíjeli třikrát: dva uniformované představitele režimu neboli strážmistry na přepadených stanicích, a podnikového pokladníka; jednoho pozorného pomocníka Veřejné bezpečnosti postřelili dvěma kulkami; taxikáře z první akce pouze svázali, posádku sanitky z druhé navíc omámili chloroformem. Další zářezy na pažby si mohli vyrýt až po přestřelkách v Německu. To vše od září 1951 do října 1953 ve věku něco přes dvacet let! A zatímco ostatní ze skupiny padli do rukou nepřítele, *brothers* vstoupili do US Army, aby se domů vrátili až s ní. Tato fata morgána naděje se definitivně rozplynula až v šestapadesátém, když s Amíky nepohnulo ani ozbrojené a krvavé povstání v Budapešti. Pro českou lidovou většinu, s její kulturně historickou, ba snad i rodově danou bojácností, prostředností a drobným soukromničením na

DĚLSKÝ POTÁPĚČ

vlastním dvorečku vždy byli, jsou a budou tito „flastenci“ a uctívači prvorepublikového fantomu spravedlnosti, přes všechnu nynější režimní propagandu, svým jednáním cizí, snad ještě nepochopitelnější než oběť Palachova...

Druhá skupina, italská, u nás zůstala obecně neznámá a v Itálii dodnes vesměs platí jen za spolčení pomatených vrahů. Na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let totiž bojovala proti „všudypřítomnému nátlaku systému, který svou represivní a destruktivní produktivitou degraduje stále nelidštěji vše na zboží, jehož koupě a prodej představuje živobytí a životní obsah“ (Marcuse, *Psychoanalýza a politika*): tedy proti buržoazní diktatuře, v níž „obchodník vnucuje všem vlastní sklony, vlastní touhy“ (Freda, *Rozmetání systému*). Nesmírně ji přitížilo, že se nehlásila k tzv. krajní levici, k níž je systém tolerantní asi jako rodič k poněkud nezbednému mladistvému potomku, leč pořád příslušníku jedné (rovnostářské) rodinky: proto ji také kinematografie hlavního proudu může v nostalgickém odstupu zobrazovat jako možná sice poněkud pomýlené, ale v podstatě sympatické idealisty na „super divoké jízdě“, viz *Baader Meinhof Komplex* o Frakci Rudé armády, *Snílci* či *Utajená tajemství* z Rudých brigád, Chabrolova *Nada* aj. Kdežto **Nuclei Armati Rivoluzionari** (NAR, Revoluční ozbrojená jádra-buňky) se zrodily z mládežnického neofašismu.

Na rozdíl od Mašínů, německých rudoarmějců a italských brigadistů nemohly NAR spoléhat na jakoukoli pomoc zvenčí, na velmocenský zájem USA či SSSR. Byla to vzdor pojmenování iniciativa přiznaně nihilistní, vědomá si nemožnosti jakékoli systémové změny, ani o ni neusilující, bez politického programu (co také s ním, jsou jich kvanta!), oproštěná od ideologie. Co zbývalo? Akce pro akci, „svatá msta“, *beau geste*, představa tu a tam krapet otrást tzv. veřejným míněním (a jeho prostřednictvím snad dočasně destabilizovat i systém); namísto boje politického (za „obec“) tedy spíše boj existenciální (za sebe), sebepotvrzení činem, třeba i z obecného hlediska nesmyslným, jímž jedinec prokazuje svou jakost – odvahu, volní sílu (vážnost odhodlání, důslednost), nelpění na žití, také vlastním (připravenost k oběti), čímž se vlastně přesahuje (transcenduje) a především popírá buržoazní obzory zisku, užitku, pohodlíčka, výhodiček, štěstíčka, přetvářky atd., které se za buržoazní diktatury stávají obzorem všeobecným, masovým. Nedosti na tom! Vždyť v uzavřené ilegální skupině se zvyšuje pravděpodobnost, že mezi jedinci, kteří výše uvedené kvality ve společných akcích již prokázali, se obrodí i tradiční aristokratické ctnosti postupem od individuální statečnosti a osvobození přes bojové kamarádství na život a na smrt až k poutům věrnosti, jejichž cítění dalece přesahuje (racionální) důvody. Ovšem pozor, toto vše je až pohled zpětný – retrográdní, shrnující, u NAR bylo naopak skoro vše spontánní, však také svoji činnost nazvali *ozbrojenou spontánností*.

Působení NAR v letech 1978 až 1982 bylo mnohem košatější, spletitější a barvitější než u našich *brothers* a popisují je stovky a stovky knižních stran. Proto zde k němu také opravdu jen rámcově. Do této městské gerily bylo v udané době aktivně (ale postupně) zapojeno asi 25 lidí ve věku od sedmnácti do pětadvaceti let. Reprezentativní postavou NAR č. 1 je Valerio Fioravanti zvaný, mj., *Il Tenente* (Poručík). Než se dal na válečnou stezku, stačil být dětským hercem (viz erotická komedie *Půvabná babička*) a jeden rok středoškolských studií absolvoval v USA. Na vojně prošel výsadkářským výcvikem, to už měl ale za sebou i některé podvatné *coupy*. Druhou jeho přítelkyně Francesca Mambro, *la Biondina* – jediná dívka vzešlá z

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

neofašistického *milieu* jedající se zbraní v ruce. Legendou v tomto prostředí se záhy stal Franco Anselmi, jakýsi Světec, jenž padl hned při jedné z prvních akcí, jejímž cílem bylo opatřit si zbraně – příslušníci skupiny den jeho smrti v následujících letech vždy oslavili Činy pod značkami jako „Brigata Franco Anselmi“ nebo „Gruppo di fuoco Franco Anselmi“ a jeho příjmení se v římské čtvrti Eur objevuje napsané dodnes! Další proslulá jména: Alessandro Alibrandi (rovněž zabitý v přestřelce), Gilberto Cavallini, Luigi Ciavardini nebo Massimo Carminati.

Zásahy **NAR** mířily na ekonomické a represivní symboly moci buržoazního systému: banky, pořádkové síly a soudy. Buňky v rámci samofinancování a samovyzbrojení přepadly desítky bankovních poboček (nejparádnější byla loupež v Chase Manhattan Bank, patřící Rockefellerům, odkud odnesly půl miliardy lir), pojišťoven a pět obchodů se zbraněmi (kořist: pistole, revolvery, karabiny, neprůstřelné vesty). Zneškodnily šestnáct policistů a četníků (teprve jejich odzbrojením si opatřily i samopaly), včetně kapitána elitní protiteroristické jednotky, a vyšetřujícího soudce, specialistu na „černé“:

„Všichni žoldáci režimu musí platit – taková je revoluční spravedlnost!“

Mezi dalšími patnácti zabitými jsou různí donašeči, zrádci, „rudí“, ale také jen náhodné oběti střelby (např. místo zlovolného novináře komando omylem popravilo nevinného typografa). Stejně jako Bratři, ani NAR tedy nedosáhly na opravdové hlavouny – v tomto onen ozbrojený slovenský penzista naše mladé atentátníky věru zahanbuje (kdopak z těch, co se od něho okamžitě distancovali, by se v odpovídajícím dobovém kontextu odvážili hájit Bratry?). Skupina z počátku provedla i demonstrativní atentáty, když s pomocí výbušniny vyřadila dvě elektrocentrály s představou, že výpadek proudu v daných čtvrtích vyvolá chaos, jako „loni v létě v New Yorku“ (1977), což se ale nestalo. Ani pokus o „ozbrojenou propagandu“ obsazením nepřátelské rozhlasové stanice nevyšel – na místě byly jen ženy a dívky z vysílání feministického bloku a kluci v akci zpanikařili. Cílem bylo zmocnit se mikrofonu a přečíst prohlášení ve smyslu „přestaňme střílet po sobě a bojujme společně proti systému“.

Shrnutí: NAR

Nuclei Armati Rivoluzionari

Dnes to všechno zní neskutečně, ale je třeba si uvědomit, že vedle již zmíněné západoněmecké Frakce Rudé armády (1977: únos prezidenta Německého svazu zaměstnavatelů) a italských Rudých brigád (1978: únos expremiéra) působily tehdy v Evropě další anarchokomunistické (francouzská Action Directe) a národně-osvobozenecké (IRA, ETA) odbojové skupiny, nemluvě o příkladu těch mimoevropských – palestinského odboje, sandinistické a íránské revoluce (1979). Ti všichni se hlásili k boji za svobodu, proti vykořisťování a USraelskému imperialismu – ti všichni mohli být pro NAR příkladem, byly jich plné noviny. (Je paradoxem, že několik mládenců z NAR prošlo u křesťanské milice v Libanonu izraelským výcvikem; a i když někteří zpětně pociťovali výčitky svědomí, připouštěli, že kulturně jsou Izraelci Evropanům prostě bližší a jsou také spolehlivější, i v přátelství, než vrtošiví Palestinci.) Itálie navíc žila těžké roky (**Anni di piombo**). Jakkoli bezprostředním popudem k založení „ozbrojených buněk“ byla msta za krveprolití, kdy egalitáři zastřelili (také pomocí škorpióna československé výroby) dva *camerati*, a třetího hned příští den četník (*Strage di Acca Larenzia*), celkově spadá do ovzduší mládežnických bouří roku 1977: v únoru studenti znovu obsadili římskou univerzitu, aby protestovali proti linii „historického kompromisu“ mezi komunistickými a křesťanskodemokratickými politikáři; intenzita následných srážek s policií, obrněná auta a slzný plyn v ulicích již evokovaly hustou atmosféru občanských válek. Tu ještě vydatně zahušťoval a s gusem zveličoval naprosto nezodpovědný stranický a bulvární tisk, který váhu a účinnost NAR spoludotvářel.

DĚLSKÝ POTÁPĚČ

V Československu počátku padesátých let tisk usměrněný státem naopak snoval clonu širokého společenského konsensu, takže odraz odboje „hrstky diverzantů a sabotérů“ se v ní zrcadlil jako podnik ještě mnohem beznadějnější a ve své izolovanosti zoufalejší, než ve skutečnosti byl. – Buňky byly obdobně izolované jako Bratři, kdežto pro brigadisty pracovalo desítky lidí ze státního aparátu a mezi tisícovkami sympatizantů se našla i řada jejich aktivních podporovatelů. Možná i proto si demokraticko-komunističtí výrobci veřejného mínění a strážci egalitářské neposkvrněnosti na otázku, jak vcelku osamocení mládežníci z NAR mohli vydržet a unikat systému tak dlouho, odpověděli spikleneckými fantaziemi o jejich krytí a řízení „zvrhlou zednářskou lóží“ Propaganda Due. Vrcholem této manipulace se podle nich stal pumový atentát na boloňském nádraží z 2. srpna 1980, při němž zahynulo pětadesát lidí a přes dvě stě bylo zraněno. Za jeho údajné provedení byli přeživší dopadení členové NAR nakonec také odsouzeni, i když o jakékoli jejich reálné účasti na něm pochybovali, a dodnes pochybují, i mnozí jejich nepřátelé. Skutečně prokázaná je pouze spolupráce s podsvětím, při osvojování si a potřebě jeho dovedností (krádeže aut, padělání dokladů atd.). – V Itálii byl trest smrti zrušen ústavou z roku 1948. Až na spolupracující „kající“ s novými identitami proto přeživší členové NAR od soudů odcházeli s doživotními tresty. Teprve ve vězení došlo i na dávný požadavek „zastavit válku mezi chudšy“ (komunista „odvedle“ není skutečný nepřítel): také Valerio a Francesca (oba při zadržení těžce postřelení), kteří se tam roku 1985 vzali (a v březnu 2001 se jim narodila dcera Arianna), se sblížili s některými brigadisty. V novém tisíciletí jsou tito veteráni postupně propouštěni...

Film. Bologna 2 agosto (r. G. Molteni; D. Santamaria Maurizio, 2014); Sangue sparso (r. Emma Moriconi, 2014); postavy Nera z televizního seriálu Kriminální román (Romanzo criminale, 2005) a Samuraje ze snímku Krvavé předměstí (Suburra, 2015). *Naprostou neprůhlednou hustotu mlhy, z níž je snována story o Boloni, nastiňují už jen kratičké texty z české Wikipedie u hesel jako Giulio Andreotti, Francesco Cossiga nebo Aldo Moro, dále Rudé brigády, Gladio (Stay-behind) a Propaganda Due.*

Hudba. Amici del vento – „NAR“.

Weltanschauung. J. Evola – *Árijská nauka o boji a vítězství*; F. Freda – *Rozmetání systému*.

Plaidoyer za smutné hrdiny

Zoufalý násilný čin – všude tam, kde se odpor setkává s naprostou převahou, projevující se výsměchem, zvlín nebo prostě naprostou ignorancí – se nakonec jeví jako jediná adekvátní odpověď. Již Heinrich von Kleist se domníval, že Německo lze osvobodit jedinečně individuálním terorem...

Násilí je neodmyslitelnou součástí lidské podstaty. A dobrá smrt, tedy smrt pro něco (v akci), nikoli na něco, bývá nejlepším životopisem. Beztak každý z nás je nakonec jenom žák, jehož učitelem života a smrti je Bolest.

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

Teroristy nelze nebrat vážně, neboť kdekoli zasáhnou, tam se každodenní lidská komedie mění v tragédii – posunují život (i naprostých „dementů“) do vyšší polohy. Bez radikálů je skutečná škála lidských situací vždy zúžená.

***

Na druhou stranu je zapotřebí si přiznat, že politikářům a dalším představitelům systému teroristické činy zpravidla přijdou spíše vhod, neboť následná medializace jim levně dává příležitost zakrýt holé skutečnosti (vlastní neschopnost či maléry) a naopak se předvést v oně, pro ně jinak povětšinou nedosažitelné vyšší poloze (tzn. státotvorně, jako ochránci pořádku atd.). Ostatně zasáhnout systém z ulice přímo do srdce ani nelze – na rozdíl od národního státu tu totiž již žádné nemá, jen údy, bachor, zadnici...